

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu
se primesc. Manuscripte
nu se retrimit.
INSERATE se primesc la AD-
MINISTRAȚIUNEA în Brașov și la
următoarele Birouri de anunțuri:
In Viena: M. Dukas Nachf.
Max. Augenthaler & Emlerh Loener.
Hainrich Schalek. Rudolf Mosse.
A. Oppelke Nachf. Anton Oppelk.
In Budapesta: A. V. Goldber-
ger, Ekstein Bernat. In Ham-
burg: Maroly & Liebmann.
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
riă garmond pe o coloană 6 or.
și 30 or. timbru pentru o pu-
blicare. — Publicări mai dese
după tariful și învoială.
RECLAME pe pagina a 8.a o
seriă 10 or. séu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

A N U L I X I.

„GAZETA“ iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Anstro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se primumeră la toate ofi-
ciile poștale din țintu și din
afară și la d-nii colectorii.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare.
Térgul Inului Nr. 30, etagiu
I.: Pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei
luni 3 fl. — Un exemplar 5 cr.
v. a. séu 15 bani. — Atât abo-
namentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 226.

Brașov, Joi-Vineri 16 (28) Octomvre.

1898.

Ce și-a audț Banffy.

Diua de alaltăeri a fost o di
rea și ominoasă pentru ministrul-
președinte Banffy. Sunt aprópedoué
septémăni de când opoziția din dietă
l'a luat la răspér, împiedecând a-se
pune la ordinea diiei proiectul de
indemnitate. Védénd însé opoziția,
că Banffy, incređéndu-se în majoritate,
ia în deșert totă acțiunea ei, și a
ș-himbat tactica și a început sé-și
îndrepte atacurile în contra persoanei
ministrului-președinte însu-și.

În ședința de Marți deputatul
kossuthist Iuliu Lukats a lansat cele
mai grave și nimicitoare acușățiuni
în contra lui Banffy pe tema pro-
cederei sale la alegerile dietale, pe
care a caracterisat'o cu cuvântul
„mișelie“. Când, adresându-se către
partida guvernului, a exclamat: Și
D-vostré, după cele ce s'au petrecut
la ultimele alegeri, mai aveți încă
fruntea sé veniți aici? — președin-
tele l'a chiămat la ordine.

Acésta însé n'a descurajat de
loc pe numitul deputat, și el și-a
îndoit atacurile și constatând, că în-
sa-și partida guvernului a admis, că
s'au cheltuit trei milioane pentru ale-
geri, întrébă, de unde a luat gu-
vernul acești bani? Ca dovadă, că s'a
lucrat la alegeri cu mijlocele cele
mai abiecte, Lukats aduse înainte
un cas, ce s'a întâmplat c'un fisol-
găbiréu, pe care Banffy l'a citat la
sine provocându-l, sé lucre pentru
candidatul guvernamental. Fisolgă-
biréul a răspuns, că și-a dat de-
ja cuvântul candidatului opozițional
și trebuie sé și l țină. „Atunci —
dișe Banffy — voiți îngriji eu, ca
sé nu mai rămăi fisolgăbiréu“. „Ba
voiți îngriji eu“ răspunsé acesta din
ur mă, și-și dădu dimisia. După-ce a
aflat însé dela corteșii guvernului,
că acest fisolgăbiréu e o persónă de
mare influință, Banffy l'a chiămat
la sine și i a diș, sé facă ce voește,
numai sé rămână în post.

Caracterisând deputatul Lukats
cu cuvinte nimicitoare acésta proce-

dere, președintele i-a retras cuvên-
tul, ér dece membri din opoziție ce-
rură atunci sé se țină ședință se-
cretă.

În ședința secretă, s'au petre-
cut nisce scene scandalóse ne mai
pomenite. Un deputat a strigat în
față ministrului-președinte: „neruși-
nătate!“ Altul i a diș: „n'are cura-
giul, decât a spune neadevăruri“. —
„Este invinuit de cea mai scandalóșă
ticăloșie și nu se apără“, strigă Ra-
kovszky, ér Ivanka i a diș, că minte,
și că „totă purtarea lui nu se póte
numi decât mișelie“, și așa mai de-
parte.

Ministrul-președinte Banffy răs-
punsé la amintita invinuire, că a
chiămat în adevér la sine pe fisol-
găbiréul din cestiune spre a-se în-
forma asupra alegerilor, dér védénd,
că acesta declară, că nu va lua po-
ziție pentru candidatul guvernului,
s'a mulțămit cu atâta; de cuvintele
ce li-a folosit „nu-și aduce aminte“.
Cu acest răspuns opozițional n'au
fost mulțămiți. Deputatul Lukats și-a
susținut afirmarea privitor la aface-
rea aceluși fisolgăbiréu (Dessevffy).

C'un cuvânt, scandalul a fost la
culme. Ședința de ađi, scrie fóia
apponistă „Bud. Tagbl“, va fi veci-
nic o admoniare pentru aceia, cari
ajungénd printr'o întâmplare nenor-
ocită în fruntea unei națiuni, cred,
că se pot ținé la putere nepedepsiți
prin corupțiune și presiune.

„Afacerea ministrului-președinte
— continuă aceeași fóie — ale că-
rui rufe murdare politice au ocupat
ședința de Marți, nu póte fi în-
cheiată cu atâta. Interesul și vađa
înaltului post ce-l ocupă, pretind ca
sé se justifice față cu acușățiunile
ridicate contra lui, séu sé părăsescă
locul unde l'a aruncat întâmplarea
órbă. Posiția sa în parlament a de-
venit cu diua de ađi cu totul sdrun-
cinată, de ar face orí și ce“.

Și în adevér, cele ce s'au pe-
trecut în ședința de Marți fac impresi-
unea, că ministrul-președinte Banffy
și-a pierdut prestigiul moral în par-

lament și că a rămas numai cu apa-
ratul de votare al majorității, des-
pre care a diș deputatul Saghy, că
„o majoritate politică nu póte scuti
bunacuvință socială“.

Nu négă nimeni, că Banffy e
mare meșter în apucături șirete.
Dér și cu șiretenia a putut'o duce
numai pân' la o vreme. Acum s'a
înfundat vulpea în sac.

Pregătiri pentru congresul electoral.

Consistoriul archidieceșan din Sibiu
a adresat către toate oficiile protopresbi-
terale o circulară, prin care, conform di-
pozițiunilor Statutului organic, dispune, ca
în archidieceșca Transilvaniei sé se facă
alegere de 30 deputați congresuali exclusiv
numai pentru alegerea de metropolit și
archiepiscop, al căror mandat espiră cu
alegere și respective întărirea metropo-
litolui ales. Pentru alegerea deputaților
congresuali, rămâne în valóre împărțirea de
până acum a archidieceșei în 20 de cercuri
electorale pentru alegătorii mirení și con-
tragerea acelora în 10 colegii pentru ale-
gătorii din cler. Fie-care colegiu clerical
alege pentru congresul electoral câte un
deputat miren, dând astfel archidieceșca
în total, dimpreună cu deputații pentru
congresul ordinar, 20 de deputați din cler
și 40 mirení.

Pentru alegerea deputaților din cler
e fixată diua de Joi 29 Octomvre v.; pentru
alegerile deputaților mirení în sinódele pa-
rochiale Duminecă în 1 Novembre v., avénd a
se publica în biserică cu 8 dije mai înainte
ținerea acestor sinóde; pentru întrunirea
colegiilor de scrutiniu Duminecă 8 Novem-
bre v. c.

Consistoriul avertiséză corporațiunile
și organele subalterne bisericesci și mai
ales preoțiunea parochială, sé studieze cu
tótă atențiunea normele prescrie pentru
alegeri în Statutul organic și în regulamen-
tul congresual, conformându-se întru toate
acelora, căci o procedere greșită la alegeri
póte avé urmări grave, atât pentru respec-
tivele organe culpabile, cât și pentru in-
su-și actul alegerii.

Deóre-ce pentru congresul ordinar

cercul Solnocului și al Iliei nu au deputat,
Consistoriul archidieceșan dispune prin-
tr'o altă circulară a-se alege deputați mi-
rení cu valóre numai pentru restul perio-
dului actual, ca ast-fel sé póta fi complet
numérul deputaților cu drept de vot la
congresul electoral național-bisericesc.

Tinerii români academici

din Oradea-mare s'au hotărít la un
pas fórté serios. Ei au părăsit alaltăeri, în
corpore, Academia. Directorul Bozoky s'a
presentat alaltăeri la cursul I al aca-
demicilor și în decursul prelegerii a îm-
proșcat cu cuvinte fórté necavaleresci pe
tinerii români, dičénd, că ei nu pot fi ce-
tățeni în două țeri și că în Ungaria nu se
pot suferi „agitațiunile de naționalitate“.
Cuvintele directorului au provocat din nou
fanatismul odraslei jidano-maghiare, care
începú sé sbiere: „le az oláhokka!“, „le a
hazadrulokka!“ În urma acésta tinerii ro-
mâni academici și-au luat pălăriile și de-
clarând directorului, că nu mai pot sé su-
fere insulte atât de barbabe, au părăsit Aca-
dămia. La 10 óre s'a prezentat la director
o deputațiune de 3 membri din partea ti-
neriméi române, care l'a făcut atent la toate
cele ce s'au petrecut și a declarat, că ti-
nerii români nu se vor mai presenta la pre-
legeri până când directorul nu va face pașii
necesari față de mișcările fanatice ale tineri-
mei maghiare. Directorul a încercat sé se
scuze înainte Ungurilor rămăși la curs
dičénd, că aici „n'are loc acușățiunea de
tradare de patrie“. Numérul tinerilor români
dela Academie este de 40.

Obstrucțiunea maghiară.

(Dieta din Peșta).

Sunt acum dece dije, de când opozi-
ția maghiară din dietă face o strașnică
obstrucțiune. Lupta a început'o contra or-
dinei de di a camerei, cu privire la care
cele două grupări ale partidei independente
și partida lui Apponyi luaseră — precum
am védut — decisiunea de-a o face imposi-
bilă înainte de ce guvernul s'ar fi pronun-
țat asupra afacerii pactului.

În ședința de Sămbătă era sé se pună

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Bibliografia vechiă.

(3) (Urmare).

Praxiul după forma esternă este de
formatul tetraevăngeliului; preste tot se
estinde la 40 de cóle tipărite în 8° mare
și constând fiă-care cóla din 8 foi (16 pa-
gine); ar trebui sé numere 320 de foi (640
pagine) ori dóră și mai bine, însé fiind că
lipsește câte-va foi (anume din cóla I. 2
foi: fóia titulară și cea de lângă densă;
din cóla VII 4 foi, din cóla XX, XXXVI
câte 2 foi, din cóla XI éráși 2 foi séu
ceva mai bine lipsind sférșitul) — după
paginatura făcută de noi se estinde numai
la 616 pagine. Cólele sunt însemnate cu
numeri supliniți prin slove din alfabetul
cirilic, cari represintă numerii după norma
grecéscă.

Teostul scripturei peste tot se estinde
dela început până la pag. 561, unde ter-

minându-se cu epistola s-lui Pavel la Evrei,
după o clișéa în forma celei dela început,
se continuă până la capétul cărții slavo-
nesce în abreviatuři. Din partea acésta de
pe urmă, fiind slavonesce, puțin putem pri-
cepe; comparându-l însé cu exemplarul
„noului testament“ tipărit sub Georgiu Rá-
kotzi la Belgrad în traducere de ieromo-
nachul Siloestru pe timpul archiepiscopului-
metropolit Simeon Stefan la an. 1648 (pe
care asemenea îl avem), consună cu acesta,
și nu e alta, decât împărțirea textului și
arătarea pericopelor, după cum se cetesce
preste an în Dumineci și sərbători, bunăórá
ca și arătarea abreviată dela capétul bibliei
celei mari tipărite la Blașiú sub Ioan Bobb
în 1795 cu deosebirea, că aici în biblia
arătarea este tipărită romănesce, ca și tes-
tul scripturei.

Praxiul cuprinde în sine, după cum
bine a conchis Cipariú, care nu l'a védut,
faptele apostolilor și epistolele în același
șir, precum se află și în noul testament, cu
deosebirea numai, că în ést din urmă se

află și apocalipsul s. Ioan, ca și în biblia
cea mare; din praxiu lipsesce apocalipsul
cu totul. În o epistolă, ce-mi scrisese Ci-
pariu încă la an. 1868, diče: „praxiul séu
apostolierul“. Praxiul nu e altă, decât apos-
tolierú, precum se vede și din exemplarul
nostru, cu deosebirea numai, că în împăr-
țire nu are forma esternă ca și apostolierul.

Titulii diferitelor pagine încă sunt
tot aceia, cari și în noul testament, afară
de diferența, că de-asupra teostului în
praxiú rubrica e slavonesce, ér în noul
testament romănesce; apoi în praxiú nu se
află rubrica pe toate paginile de-asupra
teostului, ca și în noul testament, și cele
doué epistole ale s-lui ap. Pavel la Tesaloniceni
în praxiú au titulatura „la Solunceni“,
ca și în noul testament, pe când în biblia
cea mare se diče la Tesaloniceni. Se scie
însé, că Tesalonica e tot una cu Salonica,
séu mai vechiú Solun ori Soluna.

Altă diferență mai este, că în praxiú
diferitele părți nu sunt împărțite în capete
și în versuri séu stichuri numerisate ca în

noul testament și ca în biblia ci numai în
pericope, după cum e datină a se ceti.
Încât privesce localizarea singuraticelor
părți, în praxiú e tot aceea, care și în n.
testament. Se începe cu faptele apostolilor,
cari pe unele, dér nu pe toate paginile, au
titulatura de-asupra ca și n. testament
„deania apostolilor“, deși la început, cum
arătase, stă tipărit „Lucrul sfinților apost.“
etc., apoi urméză epistola lui Iacob ap.,
epistola I și II a s. Petru ap., epist. I, II
și III s. Ioan, ep. lui Iuda, după aceea viu
epistolele s. Pavel la Rom. I și II, la Co-
rint., Galateni, Efesení, Filipseni, Colasení,
I și II la Soluneni, I, II la Timoteiú, ep.
la Tit. Filemon și se termină cu epist. la
Evrei, după care în noul testament urméză
apocalipsul S.-lui Ioan. — (În biblia cea
mare șirul este acesta: faptele apostolilor,
ep. Pavel la Romaní, Corintení, Galatení,
Efesení, Filipsení, Colosení, Tesaloniceni,
Timoteiú, Tit Filemon, Evrei, apoi ep.
Iacob, Petru, Ioan Iuda și apocalipsul.)

(Va urma).

la desbatere proiectul de indemnitate. Opoziția însă a zădărnicit acest plan al guvernului, care vedându-se strimtorat, în loc de-a sta înainte c'o nouă ordine de zi, a propus prin deputatul Gajári, ca proiectul de indemnitate să nu se dezbate până alaltă-eri, Marți. Simburele acestei propuneri era, ca opoziția nepregătită, să nu potta lua dela început lupta contra guvernului. Apucătura a fost observată, și oratorii opoziționali și-au luat refugiul la regulamentele camerei, cerând un șir întreg de votări nominale, întocmai cum făcuseră erna trecută obstrucționisti germani din „Reichsrath“.

În ședința de Lună tactica opoziției a suocce pe deplin; ea a provocat în trei rânduri votări nominale asupra unor mici întrebări bagatele, cum era aceea, că ore să se voteze asupra propunerii de a se face votare nominală etc.

Deși opoziția a fost totdeauna majorisată, ea n'a slăbit un moment măcar în executarea programului ei de luptă. Din contră, în ședința de Marți a provocat scene foarte turbulente. Banffy a fost atacat în cel mai necruțător mod de către doi deputați din stânga extremă, dintre cari Ștefan Szluha a spus, că guvernul actual este *guvern fără Dumnezeu, fără lege și guvernă în contra dictatelor onorei și moralei*. Kossuthistul Iuliu Lukács a spus, că se miră cum de guvernul mai are nas a-se prezenta înaintea camerei, ăr alegerile din urmă făcute de Banffy le-a numit *o mișelie*. Lukács a istorisit un cas de presiune la alegeri: Banffy a chemat la el pe-un fi solgăbiru opozițional și l'a provocat, ca în contra cuvântului dat să ia poziție pe lângă candidatul guvernamental.

De aci s'au născut scene agitate. Dece deputați din stânga au cerut ședința închisă, și în contra lui Banffy s'au auzit voci foarte aspre. În ședința închisă Rakovszky a acusat pe Banffy, că a păcătuit în contra *cinstei publice*, că a violat secretul epistolar, și a provocat pe ministrul președinte, că decă ține la onora lui, atunci să declare, că n'a siluit pe nimeni să-și calce cuvântul dat. Cu acestea și ast-fel de cestiuni a fost ocupată întreaga ședința de Marți.

Se dice, că opoziția s'a îngrijit, ca până la 1 Ianuarie 1899 să aibă pentru făcare ședința material bogat de discușiune și să nu slăbescă obstrucțiunea, până când guvernul nu-și va fi dat cărțile pe față în marea afacere a pactului. Interesant este, că opoziția își motivează atitudinea sa cu aceea, că tocmai Banffy este, care a început să facă obstrucțiune, de ore-ce el prin violențele lui apucături și tertipură a făcut imposibilă ori-ce discușiune serioasă în merit; a cerut vacanțe peste vacanțe până să vadă, ce vor să isprăvescă în Viena cu pactul, ăr acum când vede, că Austriacii n'au de gând a vota anul acesta pactul, să ascunde după spatele majorității și făcând pe eroul din tufă, tace ca un mut și nu ține să dea nici o lămurire asupra gravei situațiuni de aci.

Nu-i vorba, strălucit merg lucrurile în dieta unghurească!

Căderea guvernului frances.

Marți s'a deschis camera deputaților din Paris. Partidele din dreapta, sub conducerea lui Drumond, Deroulède și Rochefort, proiectară o mare demonstrație contra guvernului, pe care însă guvernul a prevenit-o prin măsuri rigurose. Piața „Concorde“ a închis-o cu desăvârșire, numai deputații, țiaristi și acele persoane au fost lăstate pe „Concorde“, cari aveau bilet de legitimație.

Intr'aceea se întruni camera. Președintele Deschanel ceti înainte de toate interpelațiile privitoare la afacerea Dreyfus și la dimisia fostului ministru de război Cavagnac. Partidele din dreapta aplaudară sgomotos.

Brisson (ministru-președinte) urcă tribuna și dișe, că între interpelații este una, care se referesce la transpunerea dosarului Dreyfus curții de Cassație. (Strigări

din dreapta: *Retrage-te!*) După-ce afacerea Dreyfus, continuă el, nu aparține terenului politic, ci este o cestiune curat de drept, propune, ca guvernul să ceră dela cameră, ca interpelația privitoare la afacerea Dreyfus să fie separată de celelalte interpelații.

Deroulède: Momentul este foarte serios. Cabinetul a fost spriginit înainte cu trei luni numai de către o majoritate, care se grupa în jurul lui Cavagnac. Camera nu se pôte învoi cu propunerea ministrului președinte să cere, ca interpelația privitoare la afacerea Dreyfus să se dezbate imediat. Eu sunt boulangist și voi rămâne boulangist, fiind-că boulangismul reprezintă o idee, ăr nu o persoană. (În momentul acesta se produce un sgomot urias în stânga extremă; antisemiții și socialiștii discută viu, ba doi dintre ei s'au și încăerat. Deroulède își intrerupe vorbirea.) Continuând oratorul dișe, că camera nu pôte să mai lase puterea în mâna unor omeni, cari *falsifică dreptatea și insultă armata*. Acest ministru trebuie nimicit. A soșit timpul să soim, decă guvernul vré să-și mai continue politica lui de usurpațiune și forță brută.

Chanoine (ministru de război) spune, că trebuie să vorbescă. El a pășit în ministeriu în urma asigurărilor amicilor și camerașilor săi din armată. Totul ce a făcut, a făcut în interesul armatei. El respectă puterea civilă, însă în cestiunea Dreyfus a fost în deplin acord cu predecesorii săi. „Ađi pășesc înaintea reprezentanței poporului, ca portofoliul, ce mi-s'a încredințat, să-l redau acestei reprezentanțe. Ca ministru de război *îmi dau dimisiunea*“.

Se produce o mare furtună în urma acestei neașteptate declarațiuni. Apoi din nou ia cuvântul.

Brisson: El declară, că guvernul n'a conchis din nimic, că Chanoine își va da dimisia în forma acesta, care se opune formei parlamentare. În astfel de împrejurări guvernul are datoria de a-se consulta. Și până atunci guvernul speră, că camera îl va sprigini în năsuința lui *de a valora supremația puterii civile*.

Ședința s'a ridicat pe două ore, în care timp cabinetul s'a retras la o consfătuire. La redeschidere luă ărășii cuvântul

Brisson: Guvernul a discutat asupra situațiunei create prin dimisia lui Chanoine și a decis, să înainteze un decret președintelui republicei, prin care să numescă un nou ministru de război. Rôgă deci camera, să amâne ședințele până Joi (ađi).

Baudry d'Asson propune, ca afară de Chanoine, toți ceilalți miniștri să fie puși în stare de acuză. Nu mai putem aștepta nici o zi, ca să nu ne exprimăm *reverințele noastre către armată*.

Ribot și amicii săi spriginesc propunerea de amânare a ședințelor. El prezintă o ordine de zi, în care accentuează *supremația puterii civile* și în care se exprimă încrederea față de armată.

În fine **Berteaux** face o propunere suplimentară, în care se dice, că camera are încredere în guvern. Acestă propunere, pusă la vot, a întrunit 234 voturi pro, contra au votat 286.

După votare toți miniștri s'au depărțat, ăr camera a fost amănată până la 4 Noemvbre.

Sera ministrul-președinte Brisson s'a dus la președintele Faure și a prezentat *dimisia întregului ministeriu*. Faure a primit-o și a însărcinat pe Brisson cu conducerea afacerilor până la formarea noului cabinet.

Scirea despre înfrângerea guvernului în cameră a fost primită cu o deosebită bucurie de către cercurile antirevisioniste, cari ved în ea o strălucită victorie a lor. Când Deroulède s'a depărțat dela cameră, o mare mulțime de popor l'a primit cu strigări de: *Trăescă armata! Piară Jidanii!*

Gimnasiul de stat din Făgăraș și adunarea generală de toamnă a comisiunei municipale.

Făgăraș, Octomvbre 1898.

În Făgăraș a susținut statul și susține încă și acum o școlă civilă cu 4 clase și

o școlă comercială superioară cu trei clase.

Încă din anii trecuți au făcut conducătorii oficioși ai acestui comitat încercarea la guvern, ca în locul școlii civile și al celei comerciale, ce ar fi să se sisteze pe rând, să se înființeze aici în acest centru românesc un gimnasiu superior de stat, deși aprópe 96% din locuitorii acestui comitat sunt Români.

După multe urgitări și cu deosebire la insistența și deosebita întervenire a deputatului dietal al cercului Făgărașului, Mikszat Kalman, ministrul a promis, că va înființa în Făgăraș pe speșele statului gimnasiul cerut, dór numai cu condițiunea, ca orașul Făgăraș, unde se deschide acest gimnasiu, să contribuie pe tot anul la speșele de susținere cu *una mie florin*.

Făgărașul, care n'are nici un venit comunal, așa că trebuie să se susțină din un arunc de 60%, a declarat categoric, că nu pôte contribui absolut cu nimic. În urma acesta s'a transpus afacerea la comitat, ca să ia comitatul acea sarcină asupra sa.

Causa s'a pertractat mai întâiu în comitetul permanent, unde membrul d-l avocat Dr. Ioan Turcu, a propus, ca comitatul să nu contribuie cu nimic, din cauză, că este sărac și poporațiunea nu mai este în stare să suporte multele dări; apoi statul, când a voit serios să înființeze școli, n'a cerut atari contribuiri nici chiar dela orașe și comitate în adevăr bogate.

Acastă propunere a fost părtinită cu argumente nerăsturnabile și din partea membrului, d-l vicar B. Rațiu, dór n'a fost primită, căci Români în comitetul permanent sunt în minoritate disparentă.

După acesta a propus d-l vicar Rațiu, ca cateheții români dela gimnasiu să fie corăspunđător salariați și că la acest gimnasiu să se propună și limba romană prin un profesor de nascere român. La acesta s'a dat din partea oficioșilor „deslușiri“ și „asigurări“, că cateheții vor fi salariați în baza legii și fără a mai aduce comitatul conclud deosebit în astă privință.

În privința propunerii limbei române însă s'a încins o dezbateră serioasă și înfocată, deórece se pretindea, ca comitatul să nu se exprime nici în această direcțiune, ăr unii voind să facă o propunere mijlocitoare, recomandară ca să se ia un decis, ca limba romană să se propună prin un profesor calificat, fără de a condiționa, ca să fie Român de nascere.

Membrul, d-l Dr. Turcu, susține cu tărie propunerea d-lui vicar Rațiu și arată, că după experiențele de până acuma și după referințele noastre, limba romană cu succes o pôte propune numai un profesor român de nascere; cere deci, ca să se decidă astfel, ca așa cel puțin un post de profesor să fie asigurat și pentru un Român.

Făcându-se observări, că „Români voesc și aci să provóce fără cauză lupte de naționalitate“, d-l vicar Rațiu respinge energic aceste apostrofări și declară, că nici decăt nu se abate dela propunerea sa.

Astfel, pentru-ca Români să nu facă o opoziție mai energică, comitetul permanent în fine a primit propunerea d-lui vicar Rațiu și în sensul acesta s'a decis cauza și în comisiunea municipală. Că ministrul ce va face acuma cu propunerea limbei române, este altă întrebare.

Gimnasiul se înființeză pe rând după clase, și tot astfel se va sista și școlă civilă și cea comercială. Tot astfel se dă și ajutorul treptat, în anul prim d. e 100, în al doilea 200, în al treilea 350 flor., și așa mai departe, așa că atunci, când vor fi deschise toate 8 clasele, se dă pe an ajutor de 1000 fl.

Pentru asigurarea acestui ajutor s'a votat un arunc comitatens de 1%, din care se înființeză un fond neatacabil, care să aducă pe an venit de 1000 flor. pentru acoperirea acelui ajutor, ăr până atunci ajutorul anual gradat se va acoperi din fondul de dispoziție al comitatului.

Acuma, la începutul anului scolar, s'a deschis clasa primă, și deórece s'au înscris la vrc-o 125 elevi, s'a deschis și o clasă paralelă. Dintre elevii înscriși, cam 100 sunt Români.

În ședința municipală, ținută în 12 Octomvbre a. c., s'a cetit în limba maghiară și română manifestul Majestății Sale adresat către toate popórele Sale din monarchie din incidental trecerei din viață a împărătesei-regine.

La raportul vice-spanului despre starea comitatului, d-l Dr. Turcu arată pe rând scăderile administrației, arată că unii dintre funcționari negligă în măsură neiertată órele oficioșe, că hotăririle comisiunei municipale nu se esecută și că drepturile confesiunilor și în special a celor române gr. or. și greco-catolice, de-a li-se da ajutor la încassarea salariilor învățătorilor și a restanțelor din repartițiile bisericesci prin esecutiune administrativă, nu se observă, și că pe acest teren ni-se fac greutăți și șicane, cari sunt nu numai în detrimentul confesiunilor, ci și al serviciului public, al comitatului și al statului.

Spre ilustrare cetesce și un ucaz al fisolgăbirului din Șercaia, prin care își arógă dreptul de a revisui aprobarea repartițiilor bisericilor. D-l Dr. Turcu propune, ca comisiunea municipală să decidă, că pe baza legii și a ordinațiunei ministeriale din 1890, referitoare la acesta, organele administrative să se îndrume, ca la cererea comunelor bisericesci să încasseze prin esecutiune și fără amânare pretensiunile restante ale acestora din rapațiunii.

D-nii: Vicar Rațiu, protopopol Iuliu Dan și avocatul Dr. Șerban susțin și spriginesc această propunere cu date din experiența de toate zilele, dór punându se la vot, nu s'a primit, căci Români erau numai în minoritate presentă.

Dr. Șerban arată miseriile pe terenul sanitar între vite, și cere, că séu să se ștergă postul de veterinar, séu să se aplice un individ apt în acest post, căci veterinarul de acum nu corăspunde întru nimic oficiului séu. Vice-spanul neavând încărău, recunósce și el unele neglijențe și promite, că va îngriji, ca acelea să nu se mai întemple, după care majoritatea a luat raportul la cunoștință.

S'a votat după aceea budgetul comitatului pe 1899 cu lipsă de 53,500 fl.

S'a referat, că ministrul a aprobat concludul comitatului, prin care pensia vânduvei fostului fisic comitatens, Dr Ștefan Pop, s'a ridicat la 400 fl.

La cererea însoțirii centrale din Budapeșta pentru credite (központi hitelszövetkezet) de-a subscrie și comitatul nostru cotisațiunii și astfel a intra ca membru la acea însoțire, d-l Dr. I. Turcu, arătând, ca acea însoțire pentru noi nu are nici un înțeles practic și nu pôte fi nicidecăt de folos acestui comitat, și după-ce comitatul nu este în stare a participa și la atari întreprinderi, propune, ca să nu se voteze nimic pentru acest scop.

Membrii români spriginesc cu insistență și cu aprobări generale această propunere, care însă la votare a căđut și s'a primit propunerea vice-spanului, votându-se 1000 fl. spre scopul arătat.

În ședința de primăvară s'a esmis o comisiune, ca să se convingă la fața locului, cum stau pepinierele de arbori, ce se dișea, că le-au făcut în pădure forestierii comitatului cu speșe considerabile. În ședința de acum s'a spus, că în acele pepiniere nu este nici un arbore pus, este numai îngrăditură făcută, astfel eșirea comisiunei la fața locului s'a aflat de prisos.

La insistența membrilor români, ajutoarele luate la comune în preliminar pentru confesiuni și salariile învățătorilor, s'au primit; nu s'a primit însă în concludul comunei Zérnesof, prin care s'a votat bisericei greco-orientale de acolo pentru școlă un ajutor anual de 1000 fl.

Tot în această zi s'a efeptuit prin o comisiune ministerială revisiunea planurilor și reambularea administrativă a căii ferate dela Făgăraș la Mândra, Șercaia, Șinca-veche, apoi spre Nord pe costa dealului până în față de Strimba, și de aci peste deal prin Hămărade la drumul Vlădenilor, apoi la Țințari, Codlea, Ghimbav și Brașov.

SCRIRILE DILEI.

— 15 (27) Octomvre.

Parastas pentru metropolitul Miron. Duminica viitoare se va ține în biserica St-lui Nicolae din loc un parastas împreună cu s. liturgiă pentru reșosatul metropolit *Miron Romanul*. Cu acea ocaziune se va ține și o cuvântare funebrală prin d-l protopop al Brașovului, Ioan *Petric*.

„Zde“. Am arătat, că la controla militară, ce s'a ținut la 21 l. c. în Praga, patru rezerviști cehi, între cari și un redactor dela „*Narodni Listy*“ au răspuns la apelul nominal în limba cehă cu „*zde*“, ăr nu în limba germană cu „*hier*“. Comandantul de corp din Praga a hotărât să pornească cercetare contra rezerviștilor „renitenți“, pe motiv, că ar fi „ațîțat“ la in-subordinațiune.

Anarhiști contra împăratului Wilhelm. Din Ierusalim se anunță, că poliția de acolo, apoi din Hafa și Jaffa a arestat pe mai mulți anarhiști, între cari și un anarhist german, cari s'au dus din Hamburg la Palestina, ca să atenteze în contra vieții împăratului german. De asemenea se anunță din Berlin, că poliția din *Altona* a arestat pe-un individ, care se mărturisește anarhist. El se numește Oldenburg, și a declarat, că alianța anarhistă l'a însărcinat să stingă viața lui Wilhelm, când se va reîntorcer din Palestina.

Cunună. D-l *Pompeii Matheiu* din Petrilaca și d-ra *Florentina Pantea*, fiica d-lui paroch din Riciul de Câmpia, se vor cununa Duminică, în 30 Octomvre n. c., în biserica gr. cat. din Riciu.

Familie de liliputanți. Mare senzație a produs în Berlin o familie de liliputanți. Acesta e de loc din Wettin, lângă Halle. Șeful ei este brutarul *Fiseter*, care e un om mic și bine făcut, ca și soția sa. Din 12 copii câți au avut, cinci sunt pitici. Cel mai bătrân dintre pitici este ađi în vîrstă de 28 de ani și e birtaș. Are o înălțime de 1 m. și 30 cm. și abia i-se vede capul după țeshea. Frații săi sunt mai mici; o soră a sa e cam de 1 m.

Din Budapesta.

— 12 (24) Octomvre 1898.

Acum e o săptămână s'a ținut ultima ședință a societății „*Petru Maior*“ pe anul administrativ 1897/8. N'a fost un an afară din cale mănos anul acesta, căci împrejurarile au fost de astfel de natură; mai ales după cassul, în care ajunsese societatea în urma suspendării activității sale, s'a lucrat puțin, dér cu temei. Între altele s'a pus fundament solid unui cor al societății, ăr pentru anul 1898/9 se proiectează întemeierea unei orchestre.

Sămbăta trecută s'a ținut ședința de constituire pentru noul an administrativ 1898/9. E mai ales de remarcat aici armonia, în care a decurs alegerea, în opozițiune cu scenele furtunoase ale anilor trecuți. Noul comitet în frunte cu președintele *Marcu Jantea*, teolog absolut și student în filosofie, a fost cu unanimitate ales. E un semn îmbucurător acesta, căci dovedește, că spiritul de desbinare și clică, care grasase mai anii trecuți între tinerii de aci, a dispărut. Partide și clice între noi anul acesta nu sunt, și țe speranță, că nici nu vor fi. Bătrânii și tinerii ne-am grupat într'un singur corp, pătunși cu toții de aceleași idei și sentimente în jurul aceluiaș centru comun, societatea „*Petru Maior*“.

Societatea noastră, al cărei scop înalt e dezvoltarea în cultura și limba românească, precum și lățirea spiritului de colegialitate, va avé să realizeze multe progrese, ceea-ce numai printr'o muncă solidă și energică se va puté ajunge. În punctul acesta se speră mult dela noii factori conducători și administrativi ai societății. Nu mai puțin interes însă se așteptă spre scopul acesta și din partea tinerimii române, care e chemată să alcătuească această societate, căci, dău, până acum semnele acestui interes nu sunt toc-

mai prea vădite. Din cei 180 tineri români, câți studiază în Pesta, cu drept s'ar puté aștepta, ca cel puțin jumătate să se înscrie ca membri ai societății, de ceea ce însă de ocamdată suntem cam departe, căci până acum societatea numără numai 40 de membri.

Binefăcătorul curent, de a stabili și întreține relații cât mai strînse și mai intime între societate și colonia românească de aci, inaugurat cu atâta succes în anul trecut, anul acesta va fi cu nouă puteri continuat și cultivat.

Cu un cuvânt, pentru anul acesta sunt prospecte de o rodnică muncă și activitate.

Din incidentul morții metropolitului *Miron Romanul*, societatea, înțelegând importanța pozițiunii de cap suprem al bisericii greco-orientale române, ce-a ocupat'o decedatul, a ținut să-și exprime condolențele sale prin trimiterea unei delegațiuni și depunerea unei cununii. Metropolitul de-altmintrelea fusese și membru onorar al societății.

În legătură mai amintesc, că faimele, ce circulă pe aci în cestiunea ocupării scaunului metropolitan și al căror isvor este cancelaria lui *Jeszenszky*, 'părtinesc mult alegerea apostolului vicar *Goldis* ca episcop la Arad, decât, precum se crede, această episcopie ar deveni vacantă prin alegerea episcopului *Mețianu* de Metropolit. Aceste și asemenea faime însă n'au să turbure și impedece pe cei chiamați de a-și face datorința și cari sper, că vor procede așa, precum pretind interesele bisericii noastre, ăr nu că li-ar plăcé unora și altora.

Censor.

Inbolnăvirile de ciumă în Viena.

Ciuma, care s'a ivit în Viena, n'a înfiorat până acum alte persoane. Dintre cei atinși de bacillul ei, mai gravă este starea îngrijitorei *Albina Pecha*, care deja a fost injectată cu serum; totuși bôla ei e în creștere. Scirile din urmă afirmă, că pericolul de a muri este aprôpe neînălăturabil.

Dr. Nothnagel, din precauțiune, a fost internat alaltăeri dimineața în locuința lui. El a fost rugat de consiliul locotenentei, să nu-și părăsescă odaia, nici să primescă, orî viziteze bolnavi. *Nothnagel* încă visitase pe *Barisch* și a atins cu degetul pe *Barisch*. De altfel *Nothnagel* se află pe deplin sănătos.

Môrtea și înmormântarea lui Dr. Müller. Despre ultimele momente ale nenorocitului erou al casurilor de ciumă din Viena, *Dr. Müller*, se împărtășesc următoarele: Vineri s'era *Müller* s'a împărtășit cu sfințele taine ale muribunților. Preotul n'a pășit în odaia lui, ci s'a oprit la ferăstră și acolo s'a rugat. Ostia a pus'o pe parcanul ferestrii, de unde o călugăriță-îngrijitoare a luat'o și dat'o muribunțului. În tot timpul cât *Müller* a fost la conștiința de sine, s'a arătat foarte precaut cu cei din prejurul său. De câte-orî tușia, el se întorcea către perete, ca nu cum-va să periclitaze prin tuse pe îngrijitorea. El arunca tusea în vată carbolisată; vata acesta o învelia în altă vată uscată, pe care o da apoi călugăriței. Înainte de ivirea catastrofei, a rugat pe îngrijitorea să scrie după dictat o epistolă familiei. El își spuse ultima voință cu glas tare. Îngrijitorea a dictat scrisoarea altei călugărițe, care se afla în odaia vecină, ăr acesta a trimis'o la destinația.

Cadavrul lui *Müller* l'a așezat în cosciug *Dr-ul Poech*. Totul s'a făcut cu cea mai mare grabă. La 1/2 oră după môrte, cosciugul a fost gata; doi servitori l'au dus la ușa odăii, împingându-l de jumătate înăuntru; ușa o deschise o îngrijitoare, ăr servitorii imediat se reîntorseră în fugă. În cosciug se aflau toate cele de lipsă. Cu ajutorul a două îngrijitorea *Dr. Poech* a tras cosciugul în mijlocul odăii, apoi s'a început greul moment, în care tînărul asistent *Poech* trebuia să pregătescă pe cameradul și amicul său la calea din urmă. Cu ajutorul îngrijitorelor a luat cadavrul din pat și l'a pus în cosciug, pe fundul că-

ruia a presărat prav de firez, l'a stropit cu apă de carbol, apoi l'a acoperit și bătut cu cuie. A stropit apoi cosciugul și pe dinafară cu apă de carbol și cu ajutorul îngrijitorelor l'a împins în altă odaie, de unde servitorii l'au ridicat și l'au dus în a treia odaie vecină. Aici sta gata un cosciug de metal, în care s'a așezat cosciugul de lemn cu cadavrul. Au coperit și acest cosciug de metal și l'au pus pe carul mortuar, unde a rămas până a doua zi dimineața la 5 ore, când l'au dus în cimitierul central. Hainele mortului și albiturile au fost arse îndată după-ce a închis *Müller* ochii.

Carul mortuar n'a fost însoțit până la cimitier decât de un servitor. Aici așteptau frații *Otto* și *Paul Müller*, cumnata lui și amicii *Dr. Nothnagel*, prof. *Fränkel* din *Hohenwart*, docentul *Dr. Mannaberg*, *Dr. Christ* și câți va medicii dela clinica *Nothnagel*. Când cosciugul a trecut prin porța cimitierului, toți aceștia s'au tras la o parte, urmând 50 de pași carul. Cosciugul a fost slobođit într'o grôpă adîncă de 9 urme. Preotul a binecuvântat pe reșosat numai din depărtare de 15 pași.

Serum de pestis din Paris. În Viena nu se află încă serum de pestis. Din cauza acesta directorul *Weichselbaum* a telegrafat deja Sămbătă la Paris la institutul *Pasteur*, să trimită imediat serum. Profesorul *Roux*, președintele institutului *Pasteur* a dat telegrama asistentului său *Marmorek*, care a depeșat la *Garier*, unde se află laboratorul pentru pregătirea serumului, ca tot serum-ul gata să se trimită la Paris. După două ore serum-ul a și sosit și *Marmorek* a grăbit cu el la Viena. Aici a fost predat lui *Dr. Poech*, care numai decât a oltuit cu el toate persoanele internate în spitalul „*Franz Joseph*“. Tot serum-ul din Europa adus din Paris, este acum la Viena. *Dr. Marmorek* ăice, că serum-ul pregătit în Franca este de un efect escelent, decât se aplică bolnavului în primul stadiu al bôlei. Injectarea cu el nu este de loc vătămătoare sănătății.

Despărțământ al Asociațiunii la Timișóra.

CONVOCARE.

Pe baza încredințării comitetului central al „*Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român*“, am onore a convoca pe toți membrii Asociațiunii și pe toți sprijinitorii cureții poporului român din comitatul Timișului, la adunarea constituantă a despărțământului Timișorii pe 6 Noemvrie 1898 st. n. după amiađi la 3 ore în Timișóra-Fabric, în Sala *Berăriei* (*Fabrikshof*).

Ordinea de ăi: 1) Deschiderea adunării prin delegatul comitetului central. 2) Constituirea biroului. 3) Inscierea membrilor și încasarea taxelor. 4) Alegerea comitetului cercual. 5) Alegerea unei comisiuni pentru autenticarea protocolului.

Timișóra, 24 Octomvre 1898.

Emanuil Ungurianu,
delegatul comitetului central.

Convocare.

Reuniunea înv. gr. cat. „*Mariana*“, își va ține adunarea sa generală din anul curent la 5 și 6 Noemvrie st. n. în Năsăud, la care On. d-ni membri, precum și On. public interesat de cauza învățământului se invită cu totă stima.

Programa: 1) La 8 ore a. m. asistare în corpore la serviciul divin în biserica gr. cat. 2) Deschiderea ședinței în sala școlii conf. gr. cat. 3) Esmierea comisiunilor: a) pentru verificarea protocolului, b) criticarea prelegerilor practice și c) inscrierea de membri noi. 4) Raportul anual despre activitatea reuniunii. 5) Raportul cassarului, al comisiunii pentru censurarea rațiunilor anului 1898 și pertractarea preliminarului de buget pro 1899. 6) Ținerea a două prelegeri practice de câte 1/2 oră, a) din Comput: „*Tractarea subtragerei în scris*“, prin un membru din filiala *Monorului*, orî *Bisriței*, b) din *Scriptologia*: „*Trac-*

tarea sunetului „o“ prin un învățator din filiala Năsăudului, orî *Sângeorgiului*, cari se vor designa în decursul ședinței, spre care scop fîă-care învățator al filialei numite, va avé a-se pregăti la lecțiunea desemnată. 7) Cetirea disertatiunilor: a) „*Desemnul în școla poporală*“, prin *Silvestru Mureșian*, inv. în *Rodna-Veche*, b) „*Școla adultă*“, prin *Ioan St. Pavelea*, inv. în *Runc*, c) „*Cultura și moralitatea*“ de *Iuliu Chita* inv. în *Bistrița* și d) „*Predarea limbei mag. în clasa I și II-a școlilor pop. române*“ (*Studiu teoretic-practic*) de *Iuliu Bugnariu*, inv. în *Hordou*. 8) Raportul comisiunilor de sub pct. 3 lit. b și a. 9) Pertractarea mai multor propuneri, însinuate prin membrul *Ioan St. Pavelea*, referitoare la: estradarea de diplome membrilor, la edarea unei reviste pedagogice, la schimbarea tipăriturilor școlare din us, intrarea reuniunii ca membru fund. al Asociațiunii etc. 10) Pertractarea altor propuneri însinuate la președinte, cel puțin cu 24 ore înainte de adunare. 11) Statorirea locului și timpului pentru adunarea gen. viitoare. 12) Inchiderea ședinței.

Presidiul reuniunii învățătorilor gr. cat. „*Mariana*“.

Năsăud, la 20 Octomvre 1898.

Președintele: Secretarul:
Iacob Pop. **Clement Grivase.**

AB. D-nii membrii sunt rugați a-și solvi taxele, în decursul adunării, cassarului reuniunii *Ignățiu Seni*.

Literatură.

Literatiți oposanți sub Cesar. Sub acest titlu a apărut în Institutul de arte grafice *Carol Göbl* din *Bucuresc* (*Strada Dômei 16*) o valoroasă lucrare a d-lui *Ioan Kaelderr*, doctor în drept dela facultatea din Paris și membru al Academiei Române. Lucrarea este un estras din *Analele Academiei Române* și conține în text mai multe ilustrațiuni de-ale împăraților și filosofilor romani.

NECROLOG. *Iustina Găvrus*, tinera fiică a d-nei *Valeria Găvrus* n. *Popea* din *Satulung* (*Săcele*), a reșosat alaltăeri în etate de 14 ani. În mormântarea s'a făcut ađi. — Condolențele noastre întristatei familii!

ULTIME SCRIRI.

Budapesta, 26 Octomvre. Fôia oficială publică ordinațiunea ministrului de culte și a ministrului de finanțe privitoare la esecutarea art. de lege XIV din 1898 despre întregirea venitelor preoției necatolice. În sensul ordinațiunii preoții își pot înainta cererile pentru întregirea salarului până în 3 Iulie 1899 la ministrul de culte.

Londra, 26 Octomvre. Pressa de aci califică situațiunea de foarte serioasă, fiind-că Franca s'a pus față de pretensiunile Angliei în opozițiune.

Paris, 26 Octomvre. La ordinul ministrului marinei, trupele franceșe echipate sunt gata de plecare la *Cherbourg*. Primăria din *Toulon* a fost avisată, că de ađi înainte orașul *Toulon* va fi unul din centrele mobilizării armatei. Primăria a fost provocată să facă quartire pentru patru bataliône, 15,000 de infanterie marină și 6000 de artileriști. Studenții au fost liberați dela studii, deôre-ce în școli trebuie să se facă quartire pentru armată.

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.**
Redactor responsabil: **Gregoriu Maior.**

Dr. Sterie N. Ciurcu.

IX Pelikangasse Nr. — 10, Viena.

Consultațiui cu celebritățile medicale și cu specialiști dela facultatea de medicină din Viena.

